



képpen, az Életre szükséges Dolgok nélkül nem szükölködik, csak ezen egy Okból is, erősebb, szebb, és jobban termett Embereket mutathat, mint egy vad, független Nép, a' hol mindegyik kéntelen maga magának keresni Élelmét, mások' Segedelmétől megfosztatván, majd Éhséget szenved, majd a' Mértékletlenségnek Következéseit szenved, Erejét a' felettébb. való Munka, és Fáradtság által, ki-meríti, a' Levegő minden Vízontagságainak ki van téve, a' nélkül, hogy magát az ellen óltalmazhatná, és inkább Barom, mint sem Ember Módra él.

Folytatása következik.



9

FANNI HAGYOMÁNYAI.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

„ *Az Uránia' Szerzőinek Bóldogságot!*

Forróan köszöndöm, hogy ti-is Fannimat kedvellitek; . . . hogy azt Urániátokba befogadtátok, 's így fenn tartottátok Emlékezetét, onnan fellyül háladó Mosolygással köszöni Ö . . . Oh melly Meg-elégedéssel láttam érette már egynéhány Könnytseppeket húllani. Mivel ezek reményltetik velem az Olvasó Közönség' Részvételeét, hátramaradt Irásait, mellyek mint szent Hagymányok, Hólta után nálam le-téve vóltak, imé itt küldöm . . . Ha jónak állítjátok, tegyétek közönségessé. Elszakadozott Töredékek, apró Gondolatok — de a' mellyek-



*ből egy szép Egészet öszverakhat a' —
Gondolkozó. Isten veletek 's Munkátok-
kal. »*



Oh be jó itt! . . . Veteményes Kertünk' Ajtaja megett, mellyen a' Gyümölcösbe járnak, a' Sövényt vastagon befutotta a' Komló, a' melly általfonódik egy szép Kökényfátskára, és ezen nyájas Bóltozat alatt áll az én kis Afztalkám, a' mellynél olly Jó-ízű az Olvasás. Ide lopom ki magamat sok Vasárnap' Délutánján, és sok Korán Reggelen, mikor, senki sem lát, senki sem bánt. Itt olvasok orozva, itt írok, itt sírok orozva.

Oh te kedves zöld Setéttség, Titkaim' Meg-hittje! melly édes alattad az Abrándozás, szabadabb alattad a' Pihegés, és midőn alád érek, Malom-könyi nehéz Teher esik le Melyemről. A' Nap-súgórok tsak hellyel-hellyel fütnek Papírosomra, és baráttságos Tsalfasággal látfszatnak hozzám
be-



beleselkedni; . . . egy Komlófzár nyájassan,
 's hízelkedve nyúlik által hozzám Vállamon
 kereftül, 's látztatik esmértt Barátnéját ál-
 talölelni . . . Oh be jó itt! Ez a' Hely en-
 gem' olly jó Szívvel fogad, mások — tö-
 lem mind idegenek . . . Kedves Szomorú-
 ságú Dongása hallik a' Méhetskéknek, mel-
 lyeknek Kassai túl a' Sövény mellett vagy-
 nak ki-rakva, barátságos Mormolások ol-
 lyan, mint a' Forrás álmhozó Tsergede-
 zése . . . Néha egy eltévelyedett, lezengő
 Méh rövid Látogatást ad Hajlékomba' . . .
 Kedves kis Vendégem, Örömmel látlak. Al-
 lapodj meg itt, nyugodj itt ki nálam. Nem
 félek én Füllánkodtúl . . . oh mérgesebb
 annál az Embereké. Te azzal tsak a' Bán-
 tót bünteted, eggyező Társaságtokba köz-
 szerelemmel munkáltok . . . Az Ember, pe-
 dig az Embernek teszi Napjait keserükké . . .
 Itt távól vagyok tőlök . . . Azért, oh azért
 olly igen jó itt!

Amott, titkos Rejtekekkel általellenbe nyugofzik le a' Világ' Királynéja pompás Felséggel, és veres Lángot gerjelzt fetét Magánosságomba', az én Ortzám - is, mind Tüze' Visszaverésétül, mind a' Gyönyörűségtül gyúladt. Jövel édes Borzadások Órája! estvéli Szürkeltt, mikor az Elmém olly mélyen elandalodik, és Képzeldésem a' véghetetlennek Tartományait járja! . . . A' Nap' tüzes Kereke lesüllyedt a' Hegyen túl. A' Szellők hivessebben lengenek. Tsak egyy, két magános szállangó Bogárka repül Fülem mellet el, és annál jobban neveli az Est-hajnal dítő Tsendességét . . . A' Képzetelek' Országglása kezdődik . . .

Suhog az Est-szél a' Fa-levelek között. A' magas Tölthöld függ a' Levegöben. Tsi-pő Hívséget harmatoz le . . Minden homályos Szegletéből a' Bokroknak tsuda Arnyékformák ballagnak elé! . . . Az én Szí-



vem megtelik szomorú Emlékezettel szerelmes Halottaimról . . . Ott a' Hóld felett dísöültt Anyám! ott vagy te; egyetlen Leányodat itt hagyta az Emberek' Keménységének. Nézz le reám, kísíj mindenütt, légy örző Angyalom. Ha békételenkedik ez a' Szív, nyugtasd meg. Oh ha a' Szomorúság rágja, jelenj meg egy gyenge Estzellöbe, fúvalj Ortzámra Jelenlétedül, és vidám leszek. De ha lehet — Anyám, én édes Anyám, végy-fel hamar magadhoz

Telhetetlen Szív! mikor lesz Vége Vágyódásidnak, mellyek olly akaratosok, mint a' makats Gyermekek' Kedve. Mit kívánsz? Mit óhajtasz? —

Valamelly édes nehéz, titkos, nem tudom melly Érzés, fekszik kifejtetlen, homályosan Melyem' Rejtekébe! Ha az Éjj' Titkokkal tellyes Arnyéka betéríti a' földet, midőn a' Természet elfzenderedett, és innepel

pel — akkor támadnak fel leghatalmassabban Érzései . . . Olly édes bájoló Érzés — és még is fájdalmas. Az Örömtül dobog Szívem — és még is Könnyel telik Szemem.

Megfoghatatlan magának is az Ember! Ha a' távól lévő két Hegyekre nézek — oh melly óhajtanék túl rajtok reppenni . . . Ha az Erdő' temérdek Bükfái közzül a' Kakuk barátságossan kibeszéll — kívánnám Arnyékai' Ölébe magamat . . . Mikor a' kis Patak, melly Gyümöltsösünket elzárja, apró Habbjai eltűnnek — oh melly örömet rajtok én is eltsúfzamlanék . . . Illyeneket kívánok, és még is, ha mind ezeket megtenném is magamnak, hijja vólna Bóldogságomnak . . . és mi ez? azt újra nem tudom. — Makats, akaratos Szív! ki gázol kerefztül Érzéseid' Zürzavarján? . . .

Mint tsudálkoznak kisírtt Szemeimen? Nem tudják a' Bóldogok! mi fzorongat belől, mi fojt el sokszor, mintha a' Levegő kiapadt vól.



vólna körültem . . . Hijjamot érzem, egy Ré-
 fe Szívemnek nints betöltve . . . Én minden-
 hez olyan jó vagyok, és engem' senki sem
 szeret! Szeretlenség! a' te Hideged kínzób'
 az Elkárhoztak' Kéneköveinél . . . Ott fenn
 — ott a' Szerelem' bódog Hajlékiban, ott
 majd szeretnek; ott találok majd azt a' jó
 Anyát, 'a' kinek Képe előtt annyit sírok.
 Ott az angyali Ifjak között Bátyámat . . .

Oh ha még ő élne! Itt ülne majd gya-
 kran velem, itt beszélgetnének elköltözött é-
 des Anyánkról, egymásnak könnyeznének ki,
 hogy ellopták tőlünk édes Atyánk' Szívét
 . . . Ő benne tenném le minden Reménysé-
 geimet, ő nála minden Panaszimat. Ő vól-
 na Óltalmam, ő vólna Bóldogítóm; az ő
 Bóldogúlása az enyim is lenne, vólna kinek
 örülnöm, kiinn, és kivel szomorkodnom. Ő!
 — talán ő betöltené Szívem' Hijjánosságát.
 Szeretne ő engem', én őtet! és a' mi Ból-
 dogúlttunk mennyei Vidámsággal mosolyog-
 na le a' Felhőkből . . . Ec így — egyedül!

— —

Miért

Miért nints anyyim, a' mennyi elég lenne jól tehetni másokal. Miért fogy ki Tehettségem elébb, mint a' Jótételre való Kívánságom! Oh Atyám ott fenn! köszönöm néked ezeket a' Szenvedéseket, a' mellyek Szívem' érzékennyé teszik a' mások' Nyomorúsága eránt. A' jó Allapot öfzvefzorítja az Érzést, bebörödz a' Szívet — Tsak magát szereti a' Gazdag, fut Látása elöl is a' Nyavalyásnak mint a' kényeztetett Gyermekek. Ezek én körültem mind olyan Köfzívűek

Egy Őzvegy vonta meg magát, két szép Gyermekeivel egy alacsony 'Séllér Kúnyhóban Falunk' Végén Senki sem tudja, honnan jött . . . Allásában, 's Viseletében hajdani jó Allapottyának Maradványi jelentik magokat. Beszédje jó Nevelést mutat. A' Szomorúság 's Bánat könyörögnek a' Szánakozásért le-függefztett Tekinte-



téből. Szerettem első Látásra ezt a' fzenvedő Anyát. Gyermekei Testvéreim lettek. . . . A' Bóldogtalan olly örömetst tsatolja magát, a' Bóldogtalanhoz; itt talál eggyet-értő Szívet, melyet a' bal Sors' Tsapdosásai meg-lágyítottak. A' Bóldog hideg Tekintettel megy-el mellette, és fzalad azon kedvetlen Érzéstül, melly belső Rézfében titkossan mozog: Neked is így eshet! — Senkinek sem alkalmatlankodik. Gyermeki's Bánatja Társaságában eggyedül él.

Mi az, hogy engem' kerül? Midön találkozunk, miért hogy eggy tsendes Jó Nap' Mondással odább megy. Engem-is ollynak' vél, mint a' többek . . . vagy talán kevély? még Nyomorúságában-is fel-emeltt Szívü . . . Oh ha az, fzeretlek nagy Lelkü Afzony ezen nemes Kevélységédert-is. Ne épitts az Embereken; semmit sem reménylj A' Szerentsétlenség el-veszti Fúlánkja' leghegyesebb Éleit azokon, a' kik el-felejtették a' fzemfényvesztő Reménységeket. . . . De talán fzégyenled — hogy nyomorúltt vagy.

Jer

Jer Karjaim közzé kedves Bóldogtalan! én is a' vagyok!

Szomfzédtségünkben Gyermekségem' Tár-sait ma , fok Idő múlva meg-látogattam. Közel egy Időben vannak velem , együtt laktunk egy Tanítónénál . . . Kellemetes Tavafza az első emberi Életnek , mint a' reggeli Alom el-tűnő! Ártatlanúl éltünk , nem vájta Kívánság Szívünket , nem szédítettek a' Reménységek. Szorgoskodás nélkül lát-tuk felkelni 's le-nyugodni a' Napot ; a' Je-len-való betöltötte kis Szívünket könnyen szerezhető Ohajtásaival. Egy Báb volt leg-betsesbb Jószágunk , egy szabad Óra leg-bóldogabb Idők , és egy zifra Tsekélység leg-nagyobb Örömünk . . . Fel-támadtak ezek az Emlékezetek Szívembe' , midőn hoz-zájok készültem. A' nyájaskodó Barátko-zás' Képzései kísértettek hozzájuk . . .



Módos, de hideg vólt a' Fogadás. Az Emberség' szoros Köteleivel lebékozva minden Szó. A' Mesterség' erőszakos Törvényei szerezént minden Mozdulás. Buzgott a' Száj a' szép üres Hangoktól, a' Szív — halgatott. Akkor nem régen jöttek vissza a' Városból. Tele vóltak annak Bóldogságai-
val. Unalmas vólt itt kinn nekik minden. Nem vólt Játékfin, nem Báll, nem körül-
tök sürgölödő 's enyelgő Ifjak. . . . A'
Ruhartartóból minden Módikat elészedtek, és
belső Kevélységgel mutogatták . . . Hívtak
a' Farsagra, a' mikorra Attyok, Kedvek-
ért Bállt ígért tartani. . . . Újonnan meg-
tréfáltak Képzéledéseim, én Gyermekek-tár-
saimat nem találtam.

A' Hiba az enyim, én vagyok rosz és
igasságtalan. Az Atyák szerezetik Gyermekei-
ket. Társaimat tetézi Attyok fok Ajándék-
kal, minden Vágyódásaikat be-tölti, még
mikor azok ki-fem fejtödtek. Azok Kedvel-

tetők — én látom komor, kedvetlen, békételen vagyok. Nem közitekbe illem, én azt magam-is látom . . . Miért, óh miért öntött belém a' Természet olly visszás Indulatokat ? — —

Lám én titkonn sírok. Ha Atyám éjféli Almomból menydörgő Szavaival felrezzent, vagy általverő Tekintettel mordannéz, én halgatok, készen tetzek mindent. Ha Testvéreim fennyen parantsolnak, mert van Pártfogójok, én Ellenfóllás nélkül, legmakatsabb Akaratjokban szolgállok. De ki lenne az a' Gondolatlan, a' ki illy Allapotban, vagy buta ne lenne, vagy fzomorú ?

Szép vólt a' Reggel. A' Hajnal könyvező Szemmel költtfel. Frissítő Szellők lehellettek. Az Illatok' Fellegei fzélllyel haboztak a' nedvesített Mezőkön. A' megvidított egész Teremtés mosolygott. Víg vólt az én Szívem is. — Határos a' Mezőkkel, mellyek Kertünk mellett elterülnek, egy



kedves Fiatalas. Az Allya puha zöld Hant-
tal kipárnázott, és tiszta. Az én fok reg-
geli Szarándokságim' Helye. Eggy Könyv-
vel Kezembe' lépegettem elé a' Gyönggyel
kirakott Térenn, míg az Erdötskének Ból-
tozatjai alá jutottam.

Szívet felemelő Jelenés! Az Özvegy két
Gyermekeivel itt térdepelt egy Hanth-
motskán; Kezeiket az Égre emelték ezen
Kisdedek, és végezték Annyok után reggeli
Aldozatjokat. — Ott, a' hol állottam, le-
estem én is, és imádtam az Örökkévalót...

Eggy Fának Arnyékában ült le ez a'
jó Anya; kissebb Gyermeke' Fejét Olébe e-
refztette, a' nagyobb Fennszóval olvasott
. . . Lefzegezett bús Tekintetét függefztette
kis Gyermekére, eggy Könny refzketett Sze-
mében, és eggy Sohajtás mellett, kérlelő
Tekintettel az Egekre nézett . . .

Gyönyörű Tsevegéssel meg-állította a'
Kissebb a' Nagyobbat. . . „ Mért sírfz édes

Má-

Mámi! Majd megjön Atyuska! úgy-é megjön? Én elmegyek a' kis Kertetskénkbe, és néki Bokrétát kötök, ő pedig nékem hoz fok — fok Holmit, a' Nagyobb, a' ki tudta valamennyire érteni, mit veztett el: „ Nem jön meg Atyuska többet szegény! Bezárták egyg setét Bóltban, és a' fekete Emberek el-vitték. „ Szívét szaggatták ezek, és Szemét Kefzkenőjével eltakarván felállott.

Az én Szívem majd megrepedett. Sűrűn szakadnak Könnyeim, és a' nélkül, hogy tudtam volna, közelíttem, és eggyferre sírva, zokogva eggy más Karjai között találtuk eggy más.

Esmérettségünk egyetlen a' maga Nemében. Házatskájához kísírtetem. Szívemet hasogatta, midön láttam Házi Efzközeiben azt a' szomorú Elegyítését a' városi Tifztságának a' falusi Szegénységgel . . . Itt eggy Tükör állott, nagy, és gazdag, előtte eggy fejer roffz Afzta . . . amott eggy Selyem



Kanape, és körülte Szalmafzékek . . . Halvány szép Ortzáját gyenge Pirulás futotta el . . . Agya felett függött egy szép Férjfiú' Képe . . . Mind ezeket én felfejteni, 's egygyeztetni nem tudtam.

A' szánakozó Irgalmasság számkivettegett. Miért meresztenék Szemeiket az Emberek, midőn látják, hogy valaki áldozik az Emberiségnek? Ritkaságának ez a' Bámúlás Bizonyosága. A' Paloták' Rézzárjai a' Nyomorúltt előtt legerősebbek. Az Együgyű, egyenes Lelkével — nem síránkozik, de fejít.

Alattomba' vartam egynéhány apró Ruhátskát Barátném' Kitsinnyeinek. Sok Éjjel midőn mélyen hortyogott a' Háznál minden, és egymást felváltva hangzott a' Kakasfzó egy Végől a' más Végig, szorgalmatosan öltögettem; előre képzeltem azon kis Lelkek' Repesésit, mint fognak benne magoknak tetfzeni . . . Oh ez a' Képzelődes
szebb

szébb volt egy szép Alomnál, jobban megnyugtató egy éjjféli Hortyogásnál! . . Kézen volt Ajándékom. Lopva felöltöztettem a' kitsinyeket, kik az alatt is, nehezen tartatták vissza lármás kis Örömeiket, és nagy szorgosan titkoskodtak. Én előre bementem, és meghagytam, hogy nem fokára utánnam jöjjenek be új Köntösökben . . .

Én Barátnémmal bezéllgettem, várván őket. Egy jó Lelkü, Öreg, falubeli, tehetős Gazda belép, és engem' ott látván kevéssé megháborodott, de magát öfzveszedvén, „Feleségem, úgy mond, szerentsés volt a' Len-termesztésben; az ifjú Afzony ez Idén nem vetett: a' kis Tselédek fokát elnönek; ne utálja meg szegény Ajándékomat; ha pedig Ideje nints megfenni az én Er'sim azt is megtefzi. „ . . Zavarodva volt az Afzony, egy Könny görgött le Ortzáján, Kézét az Öregnek megfogta, „közfönöm édes Szomfzédom, „ Ennyit mondhatott. Ekkor —



A' Kitsinyek kiáltozó Örömmel berohantak. „ Nézd Mami! nézd, be szépet hozott Nénink! . . . Szótalan állott, általölelt, és Abrázatját Kebelembe takarta. „ Barát-ném, ez az én Szívem roflz, nem tanulta még meg a' Jótételt Pirulás nélkül elfogadni. „

Ez az epefztő Egyformaság kieméftz Unalmával. Egy olyan, mint más . . . Azon Baj, azon Kínzás, azon Reménység-telenség . . . Az Idő' Szakaffza felváltja a' mást. A' Nyári Hő - meleg öfzveolvad már a' Hivességgel, melly az Öfz' Közellétét jelenti. A' fzurke Napok fokasodnak. A' gyenge Felhőkkel bevontt Ég, gyakrabban meglátogat édes Melánkóliájával. . . Az én Allapotom mindég ugyan egy. Így kell-é nékem vallyon mindég élnem? —

Szükséges az Embernek az Ember. Ki rontja öfzve azt a' hatalmas Kívánczósást, hogy

hogy eggyenemű Valóságokkal élhessünk ?
Ez a' Kő-fzirt visszahangzja Panaszimat,
de nem érti, az Estvéli Szél fzélyelhordja
Szárnyain Sohajtásimat, de nem érzi, az
én Lelkem atyafias Lélek után vágyódik,
Szívem keres véle eggyező Szívet

Oh mind illy fagyos, és Gyémántfí-
vűek-é az Emberek? . . . Hol az a' fzerető
Teremtés, a' mellyhez mindég közelébb és
közelébb szorúlhatnék, a' melly még is fzi-
vessebben reám halgatna mint mások, és
óh — a' melly még-is fokban jobban meg-
értene mint ezek, a' melly követné Érzési-
met, és el-fogadná, és a' melly minden má-
sok felett én-hozzám, és tsak én hozzám,
és ő-hozzá én lennék kaptsolva? . . .

Az Ember' Nyomorúságai végzetle-
nek! — Szegény fzenyvedő Barátném! Most
már el-hízzem, hogy Vég nélkül nyomorúltt
vagy. Még most-is hallom Szavaidat, mi-
dön Történetedet le-befzéllted.

„ Az .



„Az Atyám (úgy mond) Gróf * * Jószágainak Fő-tifftje volt. Nagy Fizetése mellett, nagy volt Jövedelme is. A' Pompa, és az egész Városi Bújaságok' véghetetlen Serege nálunk tartottak Szállást. Sok Gyermekai közzül a' leg-ifjabb én voltam.

Fennyen láttam, bízván Atyám' nagy Értékében; gondolatlan Képzeteim a' Lehetetlenségekkel hízelkedtek Magam-szeretetének. Vidékiünk' leg-szebb, leg-tehetősőbb Ifjai körültem udvaroltak. Az én Szívem gyermekes Képződéseimtől vezetettvén, nem érzett egyebet a' szilaj Mulattságok' Kedvellésénél. Nevettem az Indúlatot és a' Szerelmet tsak Nevéről esmértem.

Az Anyám nagy Születésű volt, erántam való Szeretete nálam-is olly Házasságot kívántt. A' Közép-rend még tsak igen nyájas Tekintetet sem érdemelhetett tőle. Az ő magas Képzetei az enyimeket-is elragadták, 's el-szédítettek engem tellyességgel. Minden Bóldogságom, a' külső Fény —

a' Rang', és a' Névtől függött. Az Ember nálam Gondolóba sem jött . . . Úgy rendelte a' jó Ég, hogy a' kettőt, egybe megtaláljam.

Báró ** tsekély Értékű lévén, először talán a' hafznos Házasodásnak Reménysége alatt jött hozzánk, de azután indúlatossan megszeretett. Az ő leírhatatlan kedves, okos Mődja, szép Vezetése, és érlelt Bánása, de leg-inkább eránta égő Szerelmem, a' fzeles gondolatlanból, egy jó, 's tiztán szerető Lyánkát, és végre egy hív Feleséget formáltak . . . Mennyei Bóldogság volt öt esztendei Házasságom. Ezek a' Könyvek az ő Emlékezetének folynak, és koránt sem Panaszok az Ég ellen. A' ki szerfelett bóldognak engedett lennem öt Esztendeig, nints Jussom ellene zúgnom, ha most nem a' vagyok.

Meghóltt nem sokára az Atyám Nagynak véltt Értéke, Adósságai' Kifizetése után kevés volt: Számos Gyermekei között

ez a' Maradék fel-ofztatván igen-igen tsekély lett. Férjem, hogy Hafzon-keresés nélkül is szeretett, és hogy nem ez Inditokból vett el azt tudom; nem várta ugyan ezen véletlen Kimenetelt, de türte, és Szememre soha sem vetette.

Királyi Tifztsége, mellyet viseltt tsekélyebben tápláltak a' Középfzerüségnél. A' nagy Világ értetlen, és véghetetlen Pré-tensióinak eleget nem tehattünk, fokfzor kellett apró Adósság'-szerzéshez folyamodnunk. Várta, munkálta ez a' jó Férj Elömenetelét, mellyet olly példássan megérdemlett, de ezen Reménységek' közepette; elragadta tölem, 's Gyermekeitől eggy febes Forróhideg. —

Nyomtak kéméltetlenül Költsönözöink. Kevés Értékem azoknak kemény Kezeiknél hagytam. Első Idömkori Érzéseim egésszen el nem hagytak, a' külső Fényhez hozzáfzoktatott Szívem, a' Szegénység' Pirúlását a' Városban ki nem állhatta, és ide jöttem

Gya.

Gyalázatomat eltemetni, és szegény lenni legalább esméretlenül. De kedves Barátném! ez még nem mind, a' mi bánt . . . Nevelésem magas, és pompás vólt, az örökkétartó Bóldogsághoz szabott, és Kézimunkával magam' 's ártatlan Arvaim' nem tarthatom; szolgálni — oh Barátném! nem vehetek annyi Erőt ezen kevély Szíven, hogy azt tudnám . . . A' legszükségesebb Dolgok ma hólnap nálam kifogynak. Én! — de Gyermekeim éhen nem láthatom, halálos Fájdalom nélkül . . . Oh én vagyok szegény Gyermekeimmel a' leg-nyomorúltabb Teremtés! „

Miért nem vagyok én Gazdag? . . . Istenem! miért nem áldottál meg Tehettség-gel, én oda adnám néki mindenemet . . . Mit kívánok? Ha szabad kívánnom: Isten! Segíts te ő rajta! . . . így elkerüli a' Jótétel' Elfogadásnál a' Felpirulást. —

Illy édesen szenvedni, szomorkodni, a' nélkül hogy tudnád — miért? . . . az Egyedülvalóságot jobban kedvellni, minden Múlattságnál; örömet magánossan lenni a' világos Tavaknál, a' Kö-fzálakon, és a' homályos Erdőségben, minden Gyönyörüséget csak az kies Termézetből szívni; vagy csak egyetlen egy Léleknek Társaságát kívánni, a' kinek ezt mind megmondhatod, és a' ki azt mind elfogadná . . . Mitsoda, oh mitsoda Állapot ez? Itt olvadnak egybe a' Meny' Gyönyörüségei, a' Kínok' Helye' Gyötrelmeivel

Mi könnyebbek azólta a' Szenvedések, hogy azokat kiönthettem. Barátnémmal együtt sírunk, együtt panaszolkodunk. Oh ha visszatefzem magamat hajdani Állapotjában, melly bódog volt ő akkor, és melly bódogtalan most . . . De még is, lám én
foha

soha jó Napokrúl semmit nem tudok. — Az ő Károlyja (így nevezi vólt Férjét legörömestebb) ha ő azt festi, eleven, 's szinte látható Színekkal rajzolja, látom, ésmérem, 's szeretem én Őt! . . . ha lebeszéli azt az Eggyességet, azt az egymás' Lelkébe 's Gondolkozásába való Altalolvadást, azokat az apró, és még is olly igen-igen édes házi Örömekeket, az ő határozhatatlan Érzéseiket, azokat az alig tapogatható, és még is olly igen hatalmas Érzéseket — velek élek, velek vagyok. Bóldognak mondom Barát-némat, mert tapasztalta a' Bóldogságot, és bóldogtalannak magamat, mert lám én soha jó Napokrúl semmit sem tudok.

Epét öntenek még ezen kis Örömömben is. „ Nem kell a' tsinos Társaság néked, azt mondják, már a' Kóldusokhoz kaptszolod magad’ „ — Istenem! botsásd meg ezt a' Káromlást nekik, azt a' mérész Rövidlátást, a' melly a' te Útaidat keresztülhatni akarja, és a' Nyomorúságot a' Megvetés' méltó O-



kának téfzi. Nem ver olyan Szív fok drága Fedél alatt, mint ennél az Affzonymál, és vallyon olly igazán verne-é ez a' Szív a' drága Fedél alatt . . . Ez a' melegen érző Köldús, kedvesebb nekem, a' ti hideg, tsinos Kevélységteknél . . .

Botsáss meg Természet, hogy kis Ideig elfelejtettelek. Hifzem a' Barátság' Érzése olly igen közel van a' te Szépségeid' Érzéséhez! Szép vagy te midön Kellemeidet elhányod - is. — Az én kis Hajlékom' Temérdeksége ritkúl, lassanként elveszti már zöld Koronáját, és midön így írok, eggy öfzvefonnyadott fárga Levél panaszolva 's bútsúzva esik Pennám alá. Az puha fétáló Utakon hallik a' lehúltt száraz Levelek szomorú Zörgése, mellyeket a' sivatag öfzi Szél öfzveráz . . Magános Tsevegéssel repdes a' Madár a' pufzta, 's lefosztott Agon, mellynek titkos Barlangjai alatt a' bóldog Tavaszkor, Párjával a' Szerelmet érzette, 's éneklette. A' Természet' Szünnapja beállt. —

Ne-

Nehéz Szívvel váll el tőled Barátnéd,
és nehezebb Szívvel engedi magát bezáratni
az emberek' szorossabb Társaságába. A'
te édes Örömeidnek Emlékezete szép Termé-
szet, vigasztaljon meg, mikor te nyugfzol:
azoknak Megérkezésének Reménysége, ví-
dámíttson meg, ha az Emberek keserítnek!

.....

Barátnémban Tanítónét találtam. Melly
fok újj és esméretlen Igazságokat hallok Szá-
jából. Látta az Emberek' Tselekedeteit, es-
méri a' Világ' Ítéleteit, és Szokásait. Az ő
fzéles Tapasztalása Főskola nekem itt az
én félre való Szegelembe . . . Az én Vá-
gyódásaim tellyesedni kezdenek! Mi törté-
nik túl a' mi Határinkon, azt ő tölle hal-
lom. Millyek az Emberek más Környülál-
lásokban, azt ő tőle tanulom . . . Sőt ma-
gamot - is, ki magammal eggyező nem vól-
tam, magamat — ezt a' nagy Mesét, ma-
gamnak felfejteni nem tudtam, jobban es-
mérem, jobban megfogom. Újj Világ, újj



Titokfzín nyílt meg Szemeim előtt, és én — oh melly jól érzem magamat, ebben az újjban, mivel az eddig való olly türhetetlen vólt.

Mint omlik a' Zápor kívül, mint tsapdossa az Üveget. Vak Setéttség fekszik a' Falunn. — Melly édesdeden esik ezen keskeny Kamarátskában, a' pislogó gyenge Világnál a' Beszélgetés; melly jó ízün esik itten belölrül halgatni az Esső' Zuhogását, és közel öszvefzorólni jó Barátnémmal . . . Gyermekek Koromba' illy Estvén, ha a' Rokka' Kerekei zörgöttek, és Dajkám Ifzonyúságokat meséltt, én pedig félénkenn hozzá ragafzkodva, hátratekínteni is rettettem, és még is olly örömet halgattam; — illy formán érzem most magamat! Különösen emelődik Melyem; homályossan érzelt Képei a' Jövendőnek lebegnek előttem; A' Kitsinyek alufznak; Barátném Károlyjának Képére függeszti Szemét, 's lassú Sohajtással szenteli Emlékezetet.

„ Oh

„ Oh Barátném, (meg-fogá egyfzerre nagy Indúlattal Kezemet) a' Gyöttelelem és Gyönyörűség határossak, és minden Szempillantásban öfzve találkoznak. A' Szerelem legmagassabb Tetője a' Bóldogságnak, de változhat a' Bóldogtalanság' legmélyebb Örvényévé. „

Legelső vólt ez a' Szó, mellyet a' Szerelemről hallottam. Ez az Indúlat, mellyet magamnak ki fejteni nem tudtam, érzettem, hogy bennem lakik. Figyelmetes lettem.

„ Közelít ahoz az Időhez, a' hol ezt a' Szív Fel-indúlását tapasztalni fogja. Hagyj magát jókorán tapasztaltabb Barátnéjátúl megíntetni. Nem vagyok én sem olly érzéketlen, sem olly irígy, hogy tiltsam azt, a' mi Életemnek leg-fzebb Részét bóldoggá tette. De — esmérje meg azt! A' Titkolás itt helytelen, és annak Rejtegetése, tsak egygy Indít'okkal több annak Kívánására.



Szemérmessen leütöttem Szememet, és belső Kívánással vártam, hogy folytassa Befzédét.

„ Ha kérdi tőlem: Mi a' Szerelem? a-
 lig ha azt megmondhatom, holott azt olly
 elevenen érzetem. Sokat mondok róla majd,
 de nem fogadnám fel, hogy azt meg-értse,
 míg magát benne nem érzi. Sok Réfzben
 megfoghatatlan leszek most, a' mit annak
 Idejében olly világossan meg fog érteni. De
 a' meffzirül villámló Dörgés előtt, nem hasz-
 talan az idejénvaló Óltalom' Keresés. Érke-
 zése bizonytalan, de Jövedele bizonyos.
 Fegyverkezzen fel Édesem! az Értelem jö
 Elfzánásaival, hogy azt Vefzedelem nélkül
 várhassa.

„ Ne rettegjen előtte, ne szaladjon előle,
 — de vigyázzon. Ittlételének egy fő
 Tzélja a' Szerelem: de Bóldogtalanságának
 legfőbb Elzköze is lehet a' Szerelem. „

„ Nem kárhozatos Indulat az; a' jó Termézet óltotta azt Szívébe. Szeressen! de a' Termézet', és a' józan Értelem' Törvényei szerént; a' Szerelem jó! — de a' vak Szerelem veszedelmes. „

„ Ez az édes Szédelgés, ez a' Szemfényvesztő Elbódulása a' Szívnek, nem a' mi Hatalmunkban áll. Nem Akaratunktól függ, hogy szeressünk — de az Okosság azt megelőzheti, hogy azt ne szeressük, a' ki arra nem érdemes. „

„ Jobb Formálást, és helyesebb Gondolkozást találok benne édes jó Barátném! mint sem hogy azon Leánykák' Száma közé elegyítsen, a' kik ezt az Indulatot nemessebb Rézférül nem esméri. A' kiknek minden Kívánságok a' Férj, és minden Félelmek a' hofszú, és megvénuítt Szüzesség. A' kik minden Megfontolás nélkül, a' legelsőnek, a' kinél Élelmeket találják, és a' ki által Szüléinek Hatalmokat lerázhatják, Karjai közé vetik magokat. Azok a' Gondatla-

nok, a' kik Férjeiket minden Előrenézés nélkül válaftják, és azt a' Lakodalom után kezdik esmérni. Megbótsáthatatlan Gondatlanság! Egész Éltek' Bóldogságát, egyg Órának vak Rendelése alá vetni . . . Oh Barátném! ne szégyenljén erről az Élet' nyomos Pontjárúl magában gondolkozni, ne szégyenljén vélem róla értekezni. . . .

„ Fontolgassameg, melly Férjival gondolja magát legbóldogabbnak; mellyet képzel ollyannak, a' ki Vágyódásainak minden Rézfének megfelel. Tsináljon magának egyg eleven Képet, és — most, midőn az Indúlat vakító Fellege nem tévelyíti, hidegenn, egyenes Szívvel húzza Próbára ezt a' Képet; vesse, ha bízik Értelmembe, 's Egyeneségembe az én Próbakövem alá-is; legyen hozzám Bízodalommal, és ne titkoljon el semmit . . . Így, ha ez a' Kép áll, így megmarad, — ne botsásson meg egyg kisebb vonást-is, a' melly ettől eltávoz. Keressen ehez a' Képhez hasonló Valóságot — keressen, és feltalálja! . . . „

Nyug-

Nyughatatlanság vólt az Éjj, melly ezt az Estyét követte. Öszveforította Szívemet Barátném' Tanítása. Vágyódásaimnak fokérthetetlen Mozsásait, láttam felébredni. Sok homályos Érzéscimet egyfzerre mint a' Semmiségből előmbe toppanni . . . Sok Almaimból öszvefzövött Kép lebegett előtem, mellynek valóságos Mássát az Emberek' Fiai között még nem találtam, melly Szívem' Rejtekébe vólt edzve, és mellyet tsak halkal érzettem, és magamnak tsak vakon tudtam kifesteni . . . A' Reggel ébren lepett meg . . . — A' keskeny, és magános Völgy' Lakossa, mikor a' Hegynek, melly Lakhelyét keríti, Tetejére legelőfzör felhág, látja a' Térséget, melly Lábai alatt elnyúlik, a' Messzeség' Homálya' beborított Vidéket, és a' Tárgyakat mint Arnyékokat szemléli, egy nagy Véghetetlenség, és Zürzavar nyílmeg előtte, néz, lát, de femmit meg nem különböztet: — Így vagyok én most! —

Fagyossan fújt az Esső után a' reggeli Szél. A' Dér lepufztította a' Vetemények', és a' Virágok' Leveleit, szomorú Feketével yonta be lemartt Aldozatjait . . . Friss vólt a' Levegő; Vidámságot szívott bé minden Lehellet. — Víg Orzával tértem meg Atyám' Házához; még minekelötte Ideje lett vólna a' Pirongatásra, hogy Házán kívül töltöttem el az Éjjelt, Kezét tsókolván a' le szaladó Zápport okoztam Kimaradásoméért.

„ Mi Affzony az, a' kit mindnyájan nem esmérünk, és a' kivel barátkozol! vagy te fem esméred, vagy mi is! „

Ha megengedi kedves Uram Atyám örömet. Megfogja tapasztni, hogy megérdemli a' Betsülést. —

„ Mi féle hát? ki vólt az Ura? Miből él? Mitsoda Nemből származott! . . .

Ma-

Maradj a' te Magánosságadban betsülhetetlen Affzony, itt a' te Szívedet nem fogják nézni. — —

„ Ne fusson a' Társaságtól édes Barátném, de ne is helyheztesse minden Bóldogságát a' Társalkodás Mulattságaiban. Éljen magának — de másoknak is. Oh tudom én melly édessek a' Magánosság' Örömei. Ellensége vólnék, nem Barátnéja, ha ezektől, mellyek olly kedvessek, minden érző, minden szép Szívnek, meg-fosztani akarnám. De olly igen elfoztatjuk az Egyedülvalóságba a' Szívet, elkényeztetjük és fajtalanná teszük magunknak a' Társalkodás' Örömeit. Vannak még fok jó Lelkek, a' kikkel az Élet' Utján öfzveakadunk, oh! melly szép azokkal barátságossan Kezet fogva kerefztül vándorlani az Életen . . . vannak, a' kikkel ha nem Napokat, de Órákat kiessen eltölthetünk. A' Magánosságba' öfzvefzorúl a' Szív, és megakaratosodik . . . holott

Lel-



Lelkem Barátném! mi szegény Affzonyemberek Akarat nélkül vagyunk, legalább a' nélkül kell lennünk, ha szeretjük a' magunk Nyugodalmát, másért vagyunk teremtvé, nem magunkért, mások által, és magunkba femmik vagyunk. — Fogadja el örömet Társai' Hívogatását. Örüljön, míg Ideje van. Nézzen körül, és hidje el, mindenütt talál olyakat, a' kiknek Találásán örülni fog.,,

Így bátorított Barátném, midön Társaim közzül egy Neve-napját innepelte, és Bállba engem'-is hívogata . . . Kimondhatatlanul kedves Tréfával, és mosolyodva így erefzte-el magátúl: „ Keressen és fel-találja! Isten hozzá! (meg-tsókolva és tréfás Fenyegetéssel) Meg-haragszom kedves Fannim! ha Szívét épen Haza nem hozza.,,

A' Nap eltöltt a' Kézfületekben. Testvéreimre minden Drágaságait fel-rakta Anyok.

nyok. Én ő körültek szolgáltam; az ő Tsinosgatások úgy el-vette az Időt, hogy magamra kevés maradt, 's minthogy nyughatatlankodtak, abból örömet semmit sem engedtek volna . . . Nem tagadom, itt felbúzdúlt Magamszeretete: Miért áljak én hátra? miért csak azoknak mindent és nekem semmit sem? — Óh Képzelődés, a' te Irod mindenkor gyógyító. Nem csak egy Módja van a' Tetfzésnek, gondolám allattomos Ravafzsággal magamba', legyen tiétek az egy Ut: Vakíttatok! a' Fény nem Kellemetesség, a' Tzifra nem Szépség. Én az Egygyűgyüségét válaftom. . . . Fejér tizta Ruhát vettem-ki, Hajam természetes Színében, Szorgalom nélkül Rendbe szedve, egy Rósa minden más Ékesség helyett belé szúrva, Derekamon egy Öv-pántlika — 's így kéz voltam

Alkonyodott midőn a' Kastélyhoz közelgettünk. A' számtalan Gyertyák' Világa
előnk-

előnkbe lobogott. A' Musika, tsendes és alacsony Zengése, mint a' reggeli Alom' Arnyéka, meffzérül hangzott előnkbe. Rendkívül érzettem magamat. Szívem Akaratom ellen dobogott. Rettegés és valamely nem tudom mi? el-fojtott. Félénkségemet, 's parafztos Szemérmemet dorgáltam magamba', Azt vétem az Sokaság írtództatott, és bátorítottam magamat. . . .

Meg-érkeztünk. Előnkbe futottak Társaim, a' kik az Öröm miatt magokon kívül voltak: Lám Uram Atyám Farsáng előtt betöltötte Szavát! vígan lefzünk; úgy-é Fanni Kis-afszony víg lefz velünk? Vannak itt fokban, fokban! a' Városbúl-is jöttek-ki egynéhányan,, . . . Így tsevegtek nyájassan és én miattam el-felejtették Mostoh'anyámat 's Leányait. Már is egy meg-botsáthatatlan Vétek!

Kedvetlen Ortzával lépett-bé a' Palotában. Én erőszakoskodtam magamon, hogy vídám legyek. — Minek tulajdonítsam nem tu-

tudom. Meg - jelenésünk Figyelmetességet okozott. Társaimtól és más fokaktúl körülkerítve, mindjárt az Ajtonál el - szakadtam az Anyámtól . . . Még öfzve sem fzedhetem magamat, midön Felsörúhám rólam leföfztva vólt, és tántzolnom kellett.

A' Tántz' Mozgása, a' Vér' sebesebb Kerengése, a' fokféle Tárgyak, a' Ritkaság Újság és a' Musika meg - vidámítottak. A' Köz-öröm engem-is el-ragadtt, és a' mi régen nem vóltam, víg lettem. Enyelgettem, szökéllettem Társaimmal. Nevettem, a' mit ritkán teszek egész Szívemből. Hány megbotsáthatatlan Vétek, mellyekért magánál a' Lakoltatást feltette Mostoh'anyám . . .

Ki-fáradtam. A' Személlyek', és Tárgyak' Sokasága széllyel ragadozták Képzéldésem', a' melly még eddig Nyugvo-helyet nem találtt. Le-ültem, és itt vólt eggy kis Idöm magamat körülnézni.

De — óh! Látás a' melly minden Ináimon mint Láng kereftül tsapott, Látás, a' melly Életem' minden Pontyait be-töltötte. . . . Egy Ifjú! óh -- millyen Ifjú! — Háttal az Ablakhoz támaszkodott, két Karját öfzve-kaptsolta, és Gondolatokba merültt. Tévelygett Tekintetem, mindenfelé nézett, tántorgott, és újra--, hatalmassan, minden Erön felül, vissza rántódott hozza -- a' Hasonlíthatatlanhoz. Orzám veres Tüzzel éggett, és Szívem rettenetessen vertt . . .

Reám tekintett . . . Mi az? a' mit a' Teremtő egy Tekintetben helyezett? Ez a' Szó, minden Hang nélkül, ez a' beható, értelmes, és minden Hangot haladó Beszéd, a' mi egy Tekintetben fekszik . . . Óh ez a' Tekintet, úgy érzem, úgy! — minden Tetemimben, mit mondott ez a' Tekintet, és ki-nem mondhatom. . . .

Az én Szívem repdesett elejébe annak a' kit nem láttam, és most első Látásra enyimnek esmértem, a' kit Szívem, hangos-

san érthetően kiáltott: Ez az! El-tüntt elő-
lem minden, az egész Világ körültem sem-
mivé lett, öt' láttam, öt' érzettem tsupán
tsak ezt a' kívánva kívántat. —

Bátortalanúl, Ortzája gyenge Pirúlással
beyonva, minteggy magán Erőszakot téve,
felém jö . . . Óh Isten! az Ég, és a' Föld
feküdt rajtam. Az Öröm, a' Félelem, Böl-
dogság, Rettegés — minden, minden Indú-
lat tolongott Melyemben. Mit szóllt nem
tudom. Én mit szólltam, azt sem tudom. . .
A' Tántzba ezer Hibákat, ezer Zavart tet-
tem — míg magamhoz jöhettem. — —

Ki ez az Idegen, a' ki mint felső Va-
lóság megjelen sebessen, és Szívem' megle-
pi, ez az esméretlen, a' ki olly egésszen —
egésszen elfoglal. Ifjak akadtak előmbe szeb'-
nél szebbek, Elmémbe sem ötlöttek, számta-
lanok hízelkedve Kedvem' keresték, én meg
nem indúltam . . . Erem nyugodalmassan



vertt, Szívem halgatott, mint soha nem
Élttek, Emlékezetemben Nyomot sem hagy-
tak . . . Ez a' tsudálatos Esméretlen előm-
be tün, és bájoló, titkos Erővel magához
ragad, Tekintete öfzveolvast, Tapintása
Tüzet önt Orzámra — 's szegény Szívem-
be. Félénkenn tekintek mindenfelé, mert
rettegek, hogy már talán magamat el is á-
rúltam. Szemébe nézni fenkinek sem me-
rek, mert tartok, hogy Titkomat Szemem-
be olvassa . . . Kérdezni sem mérészlem,
— mert az Okát eltalálnák . . Oh ki az az
Idegen ?



Teréz, kinek Névnepján itt vígadtunk,
mellém érkezik.

„ Megint szomorkodik. Már is oda
Kedve ? „

„ Fáradt vagyok Lelkem Tartsám!
nem szomorú. „

„ Dí.

„ Ditsösségesen tántzol az a' T — ai Jó'si. Ugy - é? Ugy száll mint a' Gondolat. A' Taktust úgy tartja mint Mester. Lám bezzeg a' ki Városbúl jön . . . Ezek itt, tsak úgy tántorognak, hol a' Sleppelem szagatják Sarkantyújokkal, hol a' Lábújamra hágnak mint részegek, hol a' Térdemet kopantják, hol a' más Párhoz tsapnak, majd ki ugrik az Agyvelöm . . . De ö a' Levegöbe vífzi a' Tántzosnéját, azt hinné az Ember, hogy úszik? Ugy - é?

„ De, ki az a' T — -- ai?

„ A' kivel tsak most tántzoltt. Az Atya Kapitány. Minket jól esmér a' Varosbúl, azért jött ki a' többekkel.

Itt Tántzba hívták.

Én gyermekek Teremtés, én! — Kivalom Gyengeségem' . . . A' Könnyek fojtogattak, Szívem Olommá változott, 's majd lefzakadtt, mert láttam, hogy — Teréz is



kedvelli. Óh ha más vele nyájassan beszélt,
mint nyílamlott melyembe', ha ő mással egy-
gyet szólott, mint hasította Szívemet! . . .



